

Minna Lindgren

Helsinki nagyik akcióban

MENEKÜLÉS  
AZ  
ALKONY-  
PAGONYBÓL



Minna Lindgren

Helsinki nagyik akcióban

MENEKÜLÉS  
AZ  
ALKONY-  
PAGONYBÓL

Kossuth Kiadó

A fordítás alapja:  
Minna Lindgren: *Ebtoolehdon pakolaiset*  
First published in 2014 by Teos, Finland

Hungarian edition published by agreement with Minna Lindgren  
and Elina Ahlback Literary Agency, Helsinki, Finland

Fordította  
Makra Hajnalka

Szerkesztette  
Winter Angéla

Borítóterv és grafika  
Cover Kitchen

ISBN 978-963-544-854-8

Minden jog fenntartva

© Minna Lindgren 2014

© Teos 2014

© Kossuth Kiadó 2022

© Hungarian translation Makra Hajnalka 2022

Siiri Kettunen rettenetes dübörgésre ébredt, biztos volt benne, hogy a pokolra jutott. Hallgatta a feje fölül jövő dörgést, a fal másik oldaláról átszűrődő kopácsolást, a távolból hallatszó meghatározhatatlan robajt, és akkor eszébe jutott, hogy az Alkony-pagonyban már egy ideje fenyegették a lakókat a víz- és csatorna-rendszer felújításával. Május folyamán az egész épületet körbe-állványozták, és műanyagba csomagolták, csak a sáncárok hiányzott. Az ablakokat és az erkélyajtókat csukva kellett tartani, így aztán egyetlen fénysugár sem jött be a lakásokba. Hiába volt a tavasz napsütéses és különösen meleg, bent koromsötét uralkodott, és olyan tikkasztó hőség, mint egy szaunában.

Siiri ránézett az éjjeliszekrényén lévő rádió órájára. Még csak hét perccel múlt hat óra, hétfő reggel volt, de az épületben már javában folyt a pusztítás. A munkások nagyon hatékonyaknak bizonyultak, pedig a lakók közül sokan kételkedtek, amikor kiderült, hogy a felújításért egy külföldi vállalkozás felel nagyrészt lengyel, orosz és észt vendégmunkásokkal.

A zaj kezdett egyre elviselhetetlenebbé válni. Valaki olyan erővel döngötte a falat, hogy Siiri attól félt, szétesik az egész ház. Azt képzeltek vajon a munkások, hogy az öregek mind süketek, és akkor nyugodtan randalírozhatnak hajnalok hajnalán, mint a félőrültek, nem törődve a lakókkal? Siiri lassú mozdulattal felült az ágyban, öreg lábát a szürke műanyag padlóra helyezte,

majd várt egy kicsit, hogy csendesedjen a zúgás a fejében. A lába póznává vastagodott a korról, pedig fiatalon olyan csinos bokája volt, hogy csak úgy záporoztak a férfiak bókjai. Nézte a saját idegen lábát, és hallgatta a zúgást a fejében. Érdekes. Azt gondolná az ember, hogy a falbontásból és a padlófelszedésből eredő zajok elnyomják az elmeszesedett ereiben áramló vér zúgását, de éppen ellenkezőleg, úgy tűnt, hogy ma reggel egyáltalán nem akar lenyugodni a feje.

Lekapta az ágy támlájáról a köntösét, bedugta a lábát a papucsba, és felállt. Nem szerette a papucsot, de Irma ráparancsolt, hogy használja. Ha zokniban szaladgál ide-oda, elesik, és beveri a fejét, Irma pedig nem fogja ápolni, ha lebénuul. Egy pillanatra elmosolyodott, ahogy Irmára gondolt, és azt kívánta, bárcsak tíz óra lenne már, akkor a folyosón keresztül átugorhatna hozzá neszkávézni, és elolvasni az újságot. Irma azonban ilyen korán még biztosan nem volt ébren, a nagy hangzavar közepette sem, mivel a létező legerősebb altatót használta.

– Á, ez teljesen ártalmatlan – szokta mondani, és vidáman legyintett, hogy csak úgy csilingeltek a kezén az arany karkötői. – Amolyan alvást segítő pasztilla. Ettől nem gárgyul meg az ember, csak jól lehet aludni tőle. Nagyon fontos az öregeknek a jó alvás és a megfelelő pihenés. Én mindig whiskyvel veszem be a pirulákat, úgy még jobban lenyugtat.

Siiri, miután egy kicsit nyújtóztatta fájó testrészeit, a konyhába ment, és kényszerítette magát, hogy megigyon két pohár vizet. A második majdnem kifogott rajta. Ivott három kortyot, tartott egy kis szünetet, mély levegőt vett, majd ivott egy újabb kortyot. Nagyon fontos a bőséges folyadékbevitel. Az öregséggel együtt jár a kiszáradás. Ezért már a hetvenéves, pedig az még fiatal, sem bírja úgy az alkoholt, mint régen. A kiszáradás következménye aztán mindenféle nyavalya: ínnyugulladás, viszketés,

szorulás. Az orvosok meg gyógyszereket írnak mindegyikre ahelyett, hogy ráparancsolnának a betegre, hogy igyon többet.

Ezen a reggelen a szokásos két pohár víz lehetetlen vállalkozásnak tűnt. Siirinek hatalmas erőfeszítésébe került teljesítenie a kötelességét, még sokáig lihegett, mint valami kimerítő sportteljesítmény után. A kopácsolás és dübörgés egyre erősödött. Mindenhonnan csak zaj hallatszott, a fejből és kintről is, közvetlenül az ajtaja mögül is.

Gyanakvóan nézett az ajtó felé, mintha az meg tudná mondani, miről van szó, ha elég kitartóan bámulja. Valószínűleg tényleg azon munkálkodott valaki egy kalapáccsal, hogy bejőjön. Siiri elkezdte keresni a retiküljét. Nem volt sem a telefonasztalkán, sem a nappaliban, sem az ágyán, sem az éjjeliszekrényén, de egyszer csak csodálatos módon felbukkant, ott hevert az előszobai rattanszéken, a helyén. A karjára kapta, hogy biztonságban érezze magát, ha baj van, és óvatosan résnyire nyitotta az ajtót.

– Kukurikú! – visszhangzott a folyosón olyan éles, harsány hangon, hogy egy pillanatra abbamaradt a fúrás és a kopácsolás. Irma is ébren volt.

– Ez valami szörnyű! Mintha a pokolra kerültünk volna! Oda is jutunk, ha így folytatjuk, és nem halunk meg, ahogy a normális emberek. Most igazán jól jönne egy kis tömeges eutanázia. Halál-la-lál-la-lá.

– Irma! Hogy a fenébe ébredtél fel ilyen korán?

– Talán süket vagy? Kalapáccsal verik szét a lakásomat. Hajnalok hajnalán megjelent egy szakállas ipse, berontott a fürdőszobába, és nekiállt kopácsolni. Ijedtemben gyorsan magamra kaptam valamit, és ide menekültem. Van valami reggelid?

Irma felettébb energikusnak bizonyult. Stílusos kék nyári ruha volt rajta, a vállán fehér horgolt sál, a lábán azonban furcsa rózsaszín valami. Műanyag zuhanypapucsféle.

– Crocs! Most mindenki ilyet hord! – mondta Irma, miközben kinyitotta Siiri hűtőjét, hogy megnézzze, van-e benne *torrrta* reggelire. – Hallottad, hogy beszélnek egymással ezek a munkások? Még hat óra sem volt, már az ajtó előtt ordibáltak ki tudja, milyen nyelveken. Az egyik kiválóan tudott káromkodni finnül is. Minden második szava a „bazmeg” volt, erre ébredtem.

Siiri még soha nem hallotta Irma szájából ezt a szót. Megrökönyödve nézte a barátnőjét, aki egyáltalán nem jött zavarba, a hűtőben kutatott, miközben fiatal kora slágerét dúdolgatta. „Jövünk, jövünk, jól kijövünk, kávéra és kalácsra is van még egy ötösünk...”

Siiri segített megkeresni Irmának a fóliába csomagolt kuglófot a hűtő alsó polcán. Már másnapos volt, vagyis tegnapelőtt vette az Alepában, de valószínűleg egy hónappal ezelőtt sütötték valamelyik balti államban. De hát nem mindegy? Az a lényeg, hogy még mindig finom. Siiri megpróbált vizet engedni, de a csapból nem jött semmi. Elzárták anélkül, hogy figyelmeztették volna őket. Szerencse, hogy a kannában volt még tegnapi víz, Siiri feltette forni, és előbányászta a konyhaszekrényből a neszkávét. Tudta, hogy Irma szerint akkor a legfinomabb a torta, ha kávéba áztatja.

– A *torrrta* – mondta Irma, megnyomva az r betűt, mint mindig. – A *torrrtát* kávéba kell áztatni, úgy lesz nagyon faintos. Nyami, szerencsére a zaj nem zsidbasztja el az ízlelőbimbókat.

Ültek Siiri asztalánál, élvezték a kuglófot és a kávét, lapozgatták az újságot. A fejük fölül folyamatos dübörgés hallatszott, mintha valaki útfúróval fúrná a padlót, amely az ő mennyezetük volt. A fal másik oldaláról, Irma lakásából hallatszódó egyenetlen ritmusú kopácsolás kontrapunktot teremtett a dübögéshez. Mintha valaki a falat vagy a padlót ütné. Az újságban alig találtak valami olvasnivalót, mint ahogy az egy hétfői napon meg-



szokott volt. Gyászjelentés is csak kettő jelent meg, mindegyik ugyanolyan unalmas. Egy pillanatig elidőztek azon, milyen megszólításokat használtak az elhunytaknál. Szeretett okleveles mérnökünk, nagyapánk, öcsénk. A takarítóvállalat örökké szeretett területi vezetője.

– Valóban azt gondolják a hozzátartozók, hogy ez az Olavi Edvard nekik szeretett okleveles mérnök volt? – kérdezte Irma, és úgy elkezdett nevetni, hogy félrenyelte a kuglófot. Csak köhögött, köhögött és nevetett, hadonászott a kezével, törölgette a zsebkendőjével a szemét. – Na de azért mégis! A te gyászjelentésedbe majd azt írjuk, „szeretett gépírónőnk”? Ivott egy jó nagy korty kávé, aztán tovább nevetett. Végül mélyet sóhajtott, ránézett az ablakot borító, sötét műanyag fóliára, és előhúzott a retiküljéből egy zöld kutyüt.

– Ez egy ajped. Úgy írják, hogy iPad, Anna-Liisa azonban úgy ejti, mintha svéd lenne.

– Megvetted? – kiáltott fel Siiri rémulten. Irma már egy ideje fenyegetőzött ezzel, de Siiri nem hitte, hogy tényleg eljön az a nap, amikor Irmának saját táblagép lapul a retiküljében. Most pedig ott van Siiri asztalán a kuglófmorzsa között. – Nem volt nagyon drága?

– Egyáltalán nem – mondta Irma, és úgy simogatta az eszközt, mintha valami házi kedvenc lenne. Hangot adott a gép, aztán különböző képek jelentek meg a képernyőn. Tényleg életre kelt egy érintéstől, a puszta simogatástól. – Vagyis nem is tudom, mennyibe került, mert a Stockmann-kártyámmal vettem, és akkor semmi nem kerül szinte semmibe. Csak záporoznak a bónuszok. Az eladó biztosított, hogy remek vétel. Tartós és jó minőségű, ráadásul szép is, nem?

Irma tovább simogatta a lapocskáját, amely szépen engedelmeskedett neki. Kártyalapok jelentek meg a képernyőn, és

Irma megmutatta, milyen egyszerűen lehet pasziánszozni kártya nélkül is. Siiri ezt badarságnak tartotta. Nem is akarta tovább nézni, hogy Irma a gépével társalog az ő asztalánál. Végig se olvasták az újságot, pedig a világ dolgait kellett volna megtárgyalniuk, hogy képben legyenek.

– Van újság is a tabletemben! – kiáltotta Irma, és tiszta szopránja túlharsogta a felújítás kakofóniáját. Addig bökdöste, nyomkodta a képernyőt, amíg össze nem zavarodott a gépe, és nem engedelmeskedett neki többé.

– Becsszavamra megvolt, este megvolt, megvolt még – énekelte Irma A három rabló dalát,\* és parancsolóan ütögette a gépét. – Na, tessék engedelmeskedni, te kis haszontalan!

A simításai egyre nagyobb íveket írtak le, és Siiri már attól félt, hogy Irma tönkreteszi a drága szerkentyűjét. Összehajtogatta az újságot, és az ajtó melletti papírszemetesbe tette. A dübögés most már a folyosóról is hallatszott, nemcsak Irma lakásából, a pillanatnyi szünetekben pedig szláv mormogásokat lehetett hallani.

– Na most nem találok az újságot, de becsszóra valahol itt rejtőzött az iPadben. A Stockmannban meg is mutatta a fiú, hipp-hopp, és máris a képernyőn volt ugyanaz, ami neked most ott van a szemetesben. Abban ugyan nem vagyok biztos, voltak-e benne gyászjelentések. De ott kell lenniük, ha már a megemlékezéseket is feltették a netre.

– Ez az a net? – kérdezte Siiri kissé gyanakvóan Irmától, aki az ölébe tette új játékszerét, és úgy mozgatta a mutató- és a hüvelykujját rajta, mintha bolhát keresne a macskában.

– Ó, te habókos! – kiáltott fel Irma, miközben folytatta a hadonászást. – Ez nem a net, ezzel megyünk a netre.

---

\* Thorbjörn Egner: *A három rabló*; a Kaláka együttes megzenésítésében: Semmit sem talál az ember. (*A ford.*)

– Akkor hol van?

– A net? Hát az... az mindenhol van..., és igazából sehol sincs, van erre valami saját szó is. Anna-Liisa biztos emlékezne rá...

– Az űr? – próbálkozott Siiri.

– Az azért mégse. Ez nem csillagászat, a gyerekek is tudják használni a számítógépet, most meg már én is, bár ez a gép nem hajlandó engedelmesskedni nekem. Meg akartam mutatni egy nagyon vicces dolgot, ami tutira tetszene neked. Ugyanis megtanították a kurzuson, hogy ezen a gépen meg lehet nézni a villamosokat is, de most nem találok azt az appot sehol. Ezeket az izéket appoknak hívják, tudod? Talán ez lesz az az app. Jaj, nem, ez szúdokut akar játszani! El kellett volna jönnöd velem a tablettanfolyamra!

Siiri már a gondolatától is rosszul volt. Soha nem szerette a kurzusokat és az olyan szabadidős tevékenységeket, amelyeknél vissza kellett ülni az iskolapadba. Ezért nem ment semmire a népfőiskolai franciatanfolyammal sem sok-sok évvel ezelőtt. Inkább feladta, pedig az összes barátnője mindenféle kurzusokra kezdett járni, miután nyugdíjasok lettek. Annak is már... Te jó ég, csaknem harminc éve! Ennyi idő alatt meg lehetett volna tanulni egy csomó tánclépést és kötésformát, ha akarta volna. Siiri azonban csak villamosozgatott, tévét nézett, és olvasott, ugyanazokat a könyveket újból és újból. Lustának érezte magát, aki nem képes semmire, és butának is, ahogy most elnézte Irmát, hogy milyen lelkesen hadakozik a gépével, amely nem volt hajlandó azt csinálni, amit Irma akart.

– Most aztán már elég! Kikapcsolom az egész nyamvadt ketyerét. Hol a fenébe kell kikapcsolni? Hopp, ez az, meg is van. De akár hiszed, akár nem, ezzel meg lehet nézni a térképen az összes helsinki villamost, hogy éppen hol jár. Valós időben,

ahogy mondják. Egészen új módon tervezheted meg a villamosozásodat. Vagyis tervezhetnéd, ha érdekelnének a modern élet adta lehetőségek.

Irma annyira patetikusként hatott, hogy Siiri még rosszabbul érezte magát a tehetetlensége miatt. Hol pazarolta el az éveit? Valahogy be lehetne még pótolni az elveszett időt? Abban a pillanatban velőtrázó üvöltés hallatszott a fürdőszoba felől, amit hatalmas puffanás követett. Egy pillanatilag ijesztő csend lett. Siiri és Irma rémülten néztek egymásra.

– Bassza meg! A kurva életbe!

Újabb csattanás temette maga alá a szavakat. Irma a melléhez szorította a zöld kütyüjét. Tányér nagyságúra tágult a szeme, amilyen halkán csak tudta, odasúgta Siirinek:

– Mondtam én! Tudnak ezek káromkodni finnül!

Kínzóan hosszúra nyúlt csend után a fürdőszobából egymás után több puffanás hallatszott, és kellemetlen csörömpölés, mint amikor tükörcserepek és egyéb tárgyak hullanak apró darabokra a padlón. Siiri úgy látta, hogy a fürdőszoba résnyire nyitott ajtaján keresztül füst tódul a nappaliba. Irmát elfogta a köhögés, és elkezdett csapkodni a kezével, Siiri ijedtében felpattant, de földbe gyökerezett a lába. Talán nem is füst, hanem por szállt a levegőben, így van. A bontásból származó por, amely már mindenhol ott terjengett, és a lakók közül sokan attól féltek, asztmásak lesznek.

A fürdőszobából egy nagydarab, szakállas férfi lépett a nappaliba kalapáccsal a kezében. Nem volt rajta sem hallásvédő, sem foszforeszkáló mellény, csak overall, amely tele volt zsebekkel, pántokkal és mindenféle érdekes kiegészítővel. Irma felsikoltott, és még erősebben szorította magához a tabletjét, mintha védőpajzs lenne az űrből támadó harcosok ellen.

– Az ördögbe! – mondta a férfi hibátlan finn kiejtéssel anélkül, hogy rájuk nézett volna. Talán azt hitte, egyedül van. Siiri bémultan bámulta az idegen férfit. Kellemetlen nyilallást érzett a fejében, nem mert levegőt sem venni.

– A kurva anyját! – folytatta a férfi, és úgy földhöz vágta a kalapácsát, hogy Siiri attól félt, átlukasztja a padlót, és az alatta lévő lakásban landol. Nem emlékezett, ki költözött oda azután, hogy a kövér nő elment, vagyis meghalt. Azóta legalább egy év eltelt, ha nem több.

Siiri csak nézegetett maga köré, és a légzésére koncentrált. A porlepte, szakállas férfi mozdulatlanul állt a nappali közepén. Irma észrevétlenül becsúsztatta legnagyobb kincsét a retiküljébe, amelyet aztán védelmezően az ölébe szorított. Amikor Siiri légzése helyreállt, és a kellemetlen nyilallás is megszűnt a fejében, úgy döntött, össze kell szednie magát, és bátran elindult a jövevény felé.

– Jó reggelt! Siiri Kettunen vagyok – mondta, és odanyújtotta a kezét. – Elnézést, hogy fürdőköpenyben fogadom, de nem számítottam az érkezésére ilyen formában.

A férfi megdöbbenően meredt a kifakult fürdőköpenybe bugyolált, kilencvenöt éves, ősz hajú nőre, aki vidám kíváncsisággal nézett felé fakó szemével. Tétova mozdulattal fogta koszos markába Siiri felé nyújtott kezét, és elkezdett angolul beszélni, ami elég nehezen ment neki. A hasát vakargatva magyarázta, hogy egy kis baj történt. Nem akart ő a falon keresztül Siiri lakásába toppanni. Mondta Siirinek és Irmának, hogy nyugodjanak meg, bár ők saját maguk szerint nagyon is visszafogottan viselkedtek ebben az irreális helyzetben, közben körbe-körbe forgatta a fejét, hogy megtalálja, hogyan tudna kijutni onnét.

– Parancsoljon – mondta Siiri, és kinyitotta a bejárati ajtót az eltévedt kalapácsos embernek. A férfi a folyosó felé indult

hatalmas, koszos csizmájával betondarabokat hagyva maga után a padlón, valamint egy hatalmas lyukat a Siiri és Irma lakása közti falon. Irma oldaláról enyhe parfümillat kúszott be Siiri imént még tiszta fürdőszobájába.

– Te jószagú úristen! – nyögte Siiri halkán, miközben a fürdőszobáját szemlélte. A zuhany helyén egy embernyi lyuk tátongett a falon, szép kerek, a padló tele betondarabokkal, törött csempekkkel és mindenféle más törmeléssel. A beomlott fal maradványaiból csövek meredeztek, és csúnyán kiállt egy vezetékdarab. A mosdókagyló a helyén maradt, de a szekrény ferdén lógott fölötte, a tartalma pedig a földön hevert. Összetört üvegek, tégelyek és egyéb kozmetikai szerek szerteszét a törmelék között.

– Micsoda pusztítás! – kiáltott fel Irma. Sikerült végre felállnia a székéből, hogy megnézze, mit hagyott maga után a felújító-munkás, és bekukucskált a helyiségbe Siiri háta mögül. – Szégyelhetik magukat!

A lyukon keresztül át lehetett látni Irmához. Elég nehéz volt benézni, mivel minden telis-tele volt romokkal, de Siiri látta, hogy Irma mosdókagylóját kitepték a helyéről, ott hevert összetörve a padlón lévő lyuk előtt. Mérgelődtek, sópánkodtak, amíg ki nem merültek. Semmi nem lesz attól jobb, akárhogy is elátkozzák a vendégmunkásokat, az egész felújítást és az Alkony-pagonyt, ahol semmit nem tudnak rendesen megoldani. Elsőként Irma mozdult el a fürdőszoba küszöbéről. Miután egy pillanatig csak körbeforgott, lerogyott Siiri kanapéjára, és kitört belőle a nevetés. Pont olyan csodálatosan, ahogyan csak Irma Länneleimu tudott nevetni: magasról indított csilingelő trillázással, majd fokozatosan ereszkedett, mint egy *bel canto* dalnok, és a falzettből átsiklott a mellkasi hangregiszter *staccatói*ba. Végül a combját ütögette a kezével, majd miután kissé lehiggadt, tovább rázkódott a nevetéstől a kanapén, a könnyeit a csipkés zseb-

kendőjébe törölgetve. Siiri mosolyogva nézte a barátnőjét, odébb tett néhány párnát, és ő is leült Irma mellé.

– Ajjajaj – jajgatott és nevetett még mindig Irma. – Hát, legalábbis nem unalmas az életünk!

– Csak nehogy bepisilj!

– Késő! – sikoltotta Irma, és újból nekieresztette a magasan csilingelő trillákat. Siiri is nevetett, bár nem tudta, van-e ebben bármi is, ami komikus lenne. Irma legalábbis képes volt vidám lenni. – Halál-la-lál-la-lá – mondta Irma dörmögő hangon, és mélyet sóhajtott. – Ez aztán igazán praktikus felújítás. Néhány jól irányzott csapás a fürdőszoba falára, és hopp, máris egy nagy lakás lett a garzonból meg a kétszobásból. Felfogtad, hogy most ugyanabban a lakásban lakunk? Nem kell többé a folyosón keresztül közlekednünk, és fél óráig keresnünk a kulcsot, hogy együtt kávézhassunk és *torrrt*ázhassunk.

– Hát ez igaz – ismerte el Siiri, és elgondolkozott a helyzet adta lehetőségeken. – És amikor vécére mész, mindent hallok a konyhámban – sikoltott fel Irma örömeiben, és újból kitört belőle a nevetés. Siiri felállt, hogy felöltözzön, úgy nézett ki, mozgalmassal napjuk lesz. Több vendéget nem szeretne hálóingben és fürdőköpenyben fogadni.

Miután úgy tűnt, hogy már egy örökkévalóság óta várják, hogy a káromkodós kalapácsemler visszatérjen, ahogy az szerintük ígérte, megunták a várakozást. Irma vörösborot kívánt, Siiri pedig le akart menni a földszinti irodába, hogy kiderítse, szándékában áll-e valakinek is tenni valamit. Összeszedték a cókók-jaikat, más szóval a retiküljüket és a kulcsukat, és lementek a földszintre boldog üdvözültségükben elfelejtve, hogy még mindig csak háromnegyed hét volt.